

**Η εγκληματικότητα σήμερα. Δυνατότητες Σωφρονιστικού συστήματος.
Φυλακές Κρήτης και τα προβλήματα τους.
16^ο Συνέδριο Αντιπροσώπων Ο.Σ.Υ.Ε. - Χανιά 25-26 Απριλίου 1998
Εισήγηση Προέδρου**

Η εγκληματικότητα είναι το αρνητικό είδωλο της κοινωνίας. Αντανακλάται σ' αυτή το κοινωνικό, το πολιτικό σύστημα και το σύστημα αξιών της κοινωνίας μας. Υπό αυτή την έννοια Θα 'λεγα ότι έχουμε σήμερα την εγκληματικότητα που μας αξίζει. Δούλοι αρχών, αξιών και αναγκών που οριοθετούνται ως τέτοιες και επιβάλλονται με μια μόνιμη στόχευση από πάνω προς τα κάτω, μας Θέλει να ζούμε στη φαντασίωση της Ενωμένης Ευρώπης, της Ευρώπης χωρίς σύνορα, βιώνουμε όμως την εγκληματικότητα χωρίς σύνορα. Βοηθούν σ' αυτό η φτώχεια, η ανεργία και ο πολιτισμικός Βαβελισμός. Ο Ρομπέν των δασών έγινε τώρα ο Ρομπέν των τραπεζών. Ο εραστής παιδεραστής. Ο χασικλής του τεκέ, πρεζάκιας των αλσών, των σοκακιών, των γκέτο αλλά και τελοχαρτοσημασμένος πελάτης των φαρμακείων της Ευρώπης. Τα εγκλήματα κατά της ζωής και της περιουσίας υπερδιπλασιάστηκαν. Οι εγκληματίες τιμές σχεδόν εξαφανίστηκαν. Και αν δεν υπήρχε ο ιδιότυπος κώδικας τιμής και επικοινωνίας σε περιοχές όπως η Κρήτη, ίσως και να είχαν εξαφανιστεί

Δεν θα ήταν άσκοπο να λέγαμε ότι οι λόγοι αύξησης της εγκληματικότητας και η ποιότητα που παρουσιάζει αυτή είναι άμεσα συνδεδεμένοι με τρεις κυρίως αιτίες. Η αστάθεια στους όρους διαβίωσης, η χαλάρωση του κοινωνικού ελέγχου και οι μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών είτε εσωτερικά είτε με τη μορφή μετανάστευσης, λαθραίας ή νόμιμης. Χωρίς να αποθεώνουμε τα νούμερα, είμαστε υποχρεωμένοι να επισημάνουμε ότι αντιστοιχούν 600 παραβατικοί Έλληνες ανά 1,5 εκατομμύρια και 600 αλλοδαποί ανά 100 χιλιάδες. Αν την αναλογία αυτή τη δούμε ειδικότερα με τους Αλβανούς, διότι αποτελούν την πλειοψηφία των μεταναστών στη χώρα μας, Θα δούμε ότι ένας στους 150 παρουσιάζει παραβατική συμπεριφορά. Συνολικά σε 6500 κρατούμενους, οι 2800 περίπου είναι αλλοδαποί. 2000 Αλβανοί, 350 Ρουμάνοι και οι υπόλοιποι υπήκοοι 83 άλλων κρατών. Αυτό είναι το μωσαϊκό των Ελληνικών φυλακών.

Επειδή όμως η εγκληματικότητα δε σταματά στην κοινωνία αλλά συνεχίζεται και μέσα στην κοινωνία της φυλακής, πρέπει να πω ότι κάπως έτσι είναι τα πράγματα και εδώ. Έξι στα δέκα πειθαρχικά αφορούν αλλοδαπούς. Φτάσαμε δε στο σημείο να γίνονται φόνοι μέσα στη φυλακή. Είναι αλλόκοτη λοιπόν η σημερινή εγκληματικότητα. Σήμερα σχεδόν έχει επαγγελματοποιηθεί η εγκληματικότητα. Με την ίδια λογική που κάποιοι κάποτε

διάλεγαν ως επάγγελμα να πάνε πέντε ή δέκα χρόνια στα καράβια για να βγάλουν χρήματα, κάποιιο άλλοι ρισκάρουν, αν δεν επιλέγουν, να πάνε πέντε ή δέκα χρόνια στη φυλακή κάνοντας κάποιο αδίκημα, Θεωρώντας μάλιστα ότι τώρα το κέρδος είναι μεγαλύτερο, μειώνοντας έτσι αναστολές ή φόβους. Ο Πλάτωνας έλεγε ότι η έλλειψη φόβου δημιουργεί αναισχυντία που στην οικογένεια εκφράζεται με έλλειψη σεβασμού και στην κοινωνία με εγκληματικότητα (παράβαση των νόμων).

Οι δυνατότητες ενός Σωφρονιστικού συστήματος καθορίζονται από τους εξής παράγοντες. Την κτιριολογική υποδομή, τη δυνατότητα ασφάλειας, το προσωπικό και τη μεταστροφρονιστική πολιτική.

Με στοιχεία από το Διεθνές συνέδριο στο Ελσίνκι το Μάρτη του 1997, προκύπτουν τα εξής για την Ελλάδα: Θέσεις κράτησης 4.300, κρατούμενοι 5.500, δηλαδή 1.200 επιπλέον. Για τη Γαλλία, θέσεις κράτησης 48.000, κρατούμενοι 54.000, δηλαδή 6.000 επιπλέον. Για την Ισπανία, Θέσεις κράτησης 29.500, κρατούμενοι 40.150, δηλαδή 19.000 επιπλέον. Για την Ιταλία, Θέσεις κράτησης 40.000, κρατούμενοι 48.000.

Είναι εμφανές λοιπόν ότι είναι διεθνές φαινόμενο ο υπερπληθυσμός των φυλακών που αποτελεί και για τη χώρα μας το σημαντικότερο πρόβλημα. Στην Ελλάδα, από τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους, ως χώροι κράτησης ήταν Βυζαντινά φρούρια (Γεντικουλέ - Επταπύργιο), Ενετικά φρούρια (Φυλακή Ρίου), Τουρκικοί στρατώνες (Φυλακή Καλαμίου- Ιζεντίν- Παλαμίδι Ναυπλίου) Σχολή Ευελπίδων (Φυλακή Αίγινας) και κτίρια από δωρεές των ΑΒΕΡΩΦ -ΣΥΓΓΡΟΥ - ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ, Φυλακές που τελικά πήραν και το όνομά τους. Ιδιαίτερα Θα σταθώ στις Φυλακές Σταυρονικήτα (Φυλακή Κασσάνδρας), ο χώρος της οποίας είχε αποφασισθεί να φιλοξενήσει πρόσφυγες της Μικράς Ασίας, λόγω όμως του βαλτώδους της περιοχής και της ελονοσίας ο χώρος κρίθηκε ακατάλληλος. Κατάλληλος όμως για Φυλακές. Έτσι από το 1926 λειτουργούν στον παραπάνω χώρο οι Αγροτικές Φυλακές Κασσάνδρας, ενώ οι πρόσφυγες που ήταν να εγκατασταθούν εκεί, εγκαταστάθηκαν στην Άνω και Κάτω Τούμπα Θεσσαλονίκης. Η αναδρομή αυτή γίνεται για να αποδειχθεί ότι όλες οι κατά καιρούς προσπάθειες σε όλες τις εποχές ήταν πρόχειρες και περιστασιακές. Όσες φορές όμως έγινε κάτι προγραμματισμένα και σοβαρά, είχε και το ανάλογο αποτέλεσμα. Το 1966 λειτούργησε το Συγκρότημα Κορυδαλλού με 6 ανεξάρτητες Φυλακές. Το 1978 η Φυλακή Αγίου Στεφάνου Πάτρας. Το 1985 η Φυλακή στη Λάρισα και το 1989 σε αντικατάσταση του Γεντικουλέ που έκλεισε, η Φυλακή Διαβατών. Οι παραπάνω φυλακές αποτελούν σταθμό για τη Σωφρονιστική Υπηρεσία και τη Σύγχρονη Σωφρονιστική πολιτική της χώρας μας. Βοήθησαν και βοηθούν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων, ουσιαστικά αυτές

σηκώνουν όλο το βάρος, δεν έλυσαν όμως το πρόβλημα. Οι ανάγκες ήταν πολύ περισσότερες και οι Φυλακές που έπρεπε να κλείσουν- εκτός της Αίγινας και του Επταπυργίου που έκλεισαν- ήταν πολύ περισσότερες. Δεν μας Θέλει όμως κανένας. Έχουμε καταντήσει χειρότερα και από τα εργοστάσια με τοξικά απόβλητα. Όπου βρισκόμαστε Θέλουν να μας διώξουν και όπου ακουστεί ότι μπορεί να φτιαχτεί καινούργια φυλακή, ξεσηκώνονται η Τοπική Κοινωνία και οι φορείς. Φτάσαμε σε σημείο να κυκλώνονται οι Φυλακές με σχολικά συγκροτήματα, στη Φυλακή Αλικαρνασσοῦ κατασκευάστηκε δίπλα σ' αυτή ως και Δημοτική πισίνα. Έχουμε λοιπόν μια πλήρη αντίθεση. Από τη μια η κοινή γνώμη να ενδιαφέρεται για τον κρατούμενο, από την άλλη όμως κανένας δεν Θέλει κοντά του Φυλακή. Σ' αυτό έχουν βοηθήσει τα μέγιστα οι κατά καιρούς ανευθυνούπεύθυνοι και πολυπράγμονες που μιλάνε επί παντός επιστητού και για τις Φυλακές, χωρίς να έχουν καν πατήσει το πόδι τους σ' αυτές ή έστω να έχουν συνομιλήσει με αρμοδίους. Το πολύ-πολύ να έχουν διαβάσει κάτι σε καμία εφημερίδα ή να άκουσαν κάτι σε κάνα Ριάλιτι - Σου, που όλοι ξέρουμε με τι υπευθυνότητα και αντικειμενικότητα αντιμετωπίζουν το χώρο μας ή και άλλα ζητήματα. Το κτιριακό πρόβλημα όμως φαίνεται ότι λύνεται και Θα λυθεί οριστικά αυξάνοντας και τις δυνατότητες του Σωφρονιστικού μας συστήματος, όταν ανεγερθούν οι εξαγγελθείσες Φυλακές και ειδικότερα, οι φυλακές Χαλκίδας, Τρικάλων, Μαλανδρινού Ανδριτσαίνης και Τριπολεως. Θεωρούμε σημαντικά βήματα την αγορά κτιριακού συγκροτήματος στην περιοχή Θηβών που σύντομα Θα λειτουργήσει ως κέντρο απεξάρτησης τοξικομανών κρατουμένων και την παραχώρηση στην δικαιοδοσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης των Στρατιωτικών Φυλακών Αυλώνας όπου σε ένα μήνα από τώρα Θα μεταφερθεί το Σ.Κ.Α., δίνοντας μια ανάσα στο Συγκρότημα και βοηθώντας αποτελεσματικά το σύνολο σχεδόν των Φυλακών, αφού ο χώρος του Σ.Κ.Α. Θα γίνει κέντρο διερχομένων κρατουμένων.

Η δυνατότητα ασφάλειας ενός σωφρονιστικού συστήματος και ως προς τις δύο κατευθύνσεις, Υπαλλήλων και κρατουμένων, είναι προέκταση της κτιριακής επάρκειας ή ανεπάρκειας και της ενοποίησης των λειτουργιών και των δραστηριοτήτων της Υπηρεσίας.

Συνδικαλιστικός στόχος ήταν η δημιουργία αυτόνομης ως Σώμα Σωφρονιστικής Υπηρεσίας. Είναι όμως σημαντικό ότι πρόσφατα ολοκληρώθηκε το έργο σχετικής Επιτροπής και βρισκόμαστε προ της εκδόσεως Π.Δ. με το οποίο παραχωρείται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και στη Σωφρονιστική Υπηρεσία η εξωτερική φρούρηση των Φυλακών. Αναμένονται επίσης και πάντα για τον τομέα της ασφάλειας, ειδικές συσκευές X-Ray για τον εντοπισμό όπλων, εκρηκτικών μηχανισμών και ναρκωτικών ουσιών,

μαγνητικές πύλες και φορητές συσκευές για τον εντοπισμό μεταλλικών αντικειμένων. Και τέλος κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης για την επιτήρηση εσωτερικών και εξωτερικών χώρων.

Προσωπικό. Από τις τρεις χιλιάδες τριακόσιες σαράντα οκτώ (3.348) οργανικές Θέσεις σε όλους τους κλάδους και τις ειδικότητες, υπηρετούν μόλις 1.926, δηλαδή 1.423 κενά. Θα αναφέρω τρεις χαρακτηριστικές περιπτώσεις για να βγάλετε ασφαλή συμπεράσματα για το έργο που προσφέρουμε σε σχέση με τις δυνατότητες που μας παρέχονται και τις συνθήκες που λειτουργούμε. Κλάδος Π.Ε. (Διοικητικών στελεχών), οργανικές Θέσεις 100, υπηρετούντες 40, 60 δηλαδή κενά, ποσοστό μεγαλύτερο του 50%. Κλάδος Π.Ε. (ιατρών και οδοντιάτρων), οργανικές Θέσεις 67, υπηρετούντες 15, κενές Θέσεις 53, ποσοστό 80%. Κλάδος Δ.Ε. (φύλαξη), οργανικές θέσεις 2.680, υπηρετούντες 1.534, κενές Θέσεις 1.146, ποσοστό 45%. Ανάλογα σχετικά είναι και τα ποσοστά σε όλους τους κλάδους και κατηγορίες, ενώ θα πρέπει να προστεθεί εδώ ότι η Σχολή Σ.Υ. έχει να λειτουργήσει 4 χρόνια και 600 Υπάλληλοι είναι ανεκπαιδευτοι και ούτε κουβέντα βέβαια για σεμινάρια και μετεκπαιδεύσεις.

Μετασφρονιστική πολιτική. Εδώ μπορούν να γίνουν ίσως και πάρα πολλά. Οι μέχρι τώρα υπηρεσίες, όπως εταιρίες προστασίας αποφυλακισμένων κ.λ.π. έχουν ολοκληρώσει τον κύκλο τους και έχουν ξεπερασθεί, θα πρέπει να μπούμε σε ένα Θεσμικό πλαίσιο σύγχρονο και αποτελεσματικό, να μη ξεχνάμε όμως ότι στην Ελλαδίτσα μας από το 1985 προβλέπεται η επί ένα χρόνο επιδότηση με 6 έως και 7,5 χιλιάδες ημερησίως του Εργοδότη για κάθε αποφυλακισόμενο κρατούμενο που χρησιμοποιεί στην εργασία του. Με το νόμο δε 2207 αίρονται και τα κωλύματα διορισμού σε Δημόσιες Υπηρεσίες ή Ν.Π.Δ.Δ. σε όσους έχουν εκτίσει ποινή και προσλαμβάνονται για βοηθητικές Θέσεις εργασίας ή σαν ανειδίκευτοι με σχέση ορισμένου ή αορίστου χρόνου ή και ωρομίσθιοι, με στόχο πάντα την Κοινωνική Επανένταξη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ Ο.Σ.Υ.Ε

ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ